

Majúscules i minúscules



© Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General de Política Lingüística, 2016
<http://llengua.gencat.cat>

Disseny de la col·lecció: Mauricio Restrepo

Quarta edició: desembre 2016, revisada

Il·lustració de la coberta: Joan Carles Mestre
Maquetació: Anglofort, SA



Aquesta obra està sotmesa a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada ni usos comercials.

Resum de la llicència: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Llicència completa: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Sumari

Presentació	6
Introducció	7
Funció demarcativa	11
Inici de frase	11
1. A principi de text	11
2. Després de punt	11
3. Després d'admiració o d'interrogació	11
4. Després de punts suspensius	12
Inici de citació	12
Inici després de parèntesis	12
Inici d'apartats	13
Funció distintiva	14
Noms propis referits a persones	14
1. Noms i cognoms de persones i divinitats	14
2. Sobrenoms, renoms i pseudònims	14
3. Noms de dinasties i llinatges	15
4. Càrrecs oficials i títols nobiliaris	15
5. Formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis o les designacions de càrrecs	16
6. Formes de tractament no catalanes	16
7. Formes protocol·làries de tractament	16
8. Formes abreujades de tractament, de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i de formes protocol·làries	17
Noms propis referits a animals	17
Noms propis referits a coses	17
1. Noms d'objectes personalitzats	17
2. Noms d'astres	17
3. Denominacions oficials	18
<i>Denominacions de qualitat</i>	18
<i>Altres denominacions o categories oficials</i>	18

4. Noms de marques comercials i productes	19
5. Noms d'institucions, organismes i entitats	20
<i>Nom propi de la institució, organisme, entitat, empresa o establiment</i>	20
<i>Designacions d'entitats jurídicopúbliques i religioses</i>	21
<i>Designacions d'òrgans de gestió</i>	21
<i>Designacions incompletes</i>	21
<i>Designacions correferents</i>	22
6. Noms de sistemes, xarxes i inventaris regulats	23
<i>Sistemes, xarxes i espais</i>	23
<i>Inventaris, catàlegs, registres, censos i altres llistes i bases de dades</i>	23
<i>Fons documentals, arxius i col·leccions</i>	24
7. Ajuts, beques i fons de suport econòmic	24
8. Fets i períodes temporals	24
<i>Festivitats cíviques, religioses i polítiques</i>	24
<i>Fets històrics singulars</i>	25
<i>Divisions temporals</i>	25
<i>Moviments artístics i culturals</i>	26
9. Activitats educatives, científiques i socials	26
<i>Cicles educatius, estudis i disciplines</i>	26
<i>Assignatures, cursos i titulacions</i>	26
<i>Càtedres</i>	27
<i>Seminaris i tallers</i>	27
<i>Programes d'intercanvi, de cooperació, de mobilitat i d'R+D</i>	27
<i>Nivells i certificats d'idiomes</i>	28
<i>Congressos, simposis, jornades, col·loquis i trobades</i>	28
<i>Comunicacions, ponències, discursos i taules rodones</i>	29
<i>Premis, distincions i concursos</i>	29
<i>Actes, activitats institucionals i campanyes</i>	30
<i>Exposicions i mostres</i>	30
<i>Festivals</i>	30
10. Títols d'obres, publicacions, treballs, elements d'un web i xarxes socials	31
<i>Títols de llibres, d'obres teatrals, musicals, cinematogràfiques i d'arts plàstiques</i>	31
<i>Publicacions periòdiques</i>	31
<i>Col·leccions de llibres o altres obres</i>	31
<i>Parts d'una obra o d'una publicació periòdica</i>	31
<i>Capítols de programes de ràdio i televisió</i>	32
<i>Elements d'un web</i>	32
<i>Xarxes socials</i>	32
11. Documents oficials i normes	32
<i>Títols de documents oficials, de normes i de les tramitacions corresponents</i>	32

<i>Altres tramitacions</i>	34
<i>Parts genèriques de les obres i els documents legals</i>	34
<i>Informes, estudis, plans, programes i projectes</i>	34
<i>Documents acreditatius i carnets</i>	35
12. Noms de lloc	35
<i>Noms de lloc catalans amb article</i>	35
<i>Noms de lloc no catalans amb article</i>	35
<i>Noms de demarcacions i de divisions territorials</i>	36
<i>Noms d'entitats locals territorials</i>	36
<i>Noms d'accidents i llocs geogràfics</i>	36
<i>Noms de lloc històrics, geopolítics i geoturístics</i>	37
<i>Noms de places, carrers i altres vies urbanes i interurbanes</i>	37
<i>Noms d'edificis singulars</i>	38
<i>Dependències d'edificis</i>	38
Bibliografia	39

Presentació

Les convencions referents a l'ús de les lletres majúscules i minúscules no formen part, almenys en aparença, dels assumptes lingüístics crucials (o, si voleu, majúsculs). En canvi, és evident que un sistema d'escriptura ben establert i coherent no es pot donar per acabat sense convencions d'aquesta mena. Totes les persones que escriuen o revisen textos han de poder tenir uns criteris de referència per resoldre de manera homogènia l'ús de les majúscules i les minúscules.

La freqüència dels casos en què correspon usar una lletra majúscula i la complexitat real (malgrat la simplicitat aparent) d'alguns d'aquests casos són altres factors que, l'any 1989, van justificar l'atenció que la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu va dedicar a l'elaboració de l'estudi i de la proposta consegüent, revisada en les successives edicions de l'opuscle el 1992 i el 2004.

Actualment, els canvis i l'evolució esdevinguts en molts àmbits socials i culturals del nostre país, que impliquen l'aparició de noves denominacions i la revisió d'algunes d'existents, han fet necessari actualitzar aquesta proposta amb la incorporació de nous apartats i nous exemples que l'amplien i l'enriqueixen.

La Direcció General de Política Lingüística, per tant, amb aquesta nova edició de l'opuscle ha dut a terme una revisió a fons de les propostes precedents. La versió actual, igual que la primera, s'adreça als diversos organismes que depenen de la Generalitat, amb la voluntat que respongui a les necessitats reals dels usuaris i contribueixi a perfeccionar la qualitat dels textos administratius i de la llengua d'ús públic en general.

Direcció General de Política Lingüística

Introducció

La funció bàsica d'un text és assegurar la comunicació. Perquè un text, en aquest cas escrit, sigui comprensible, a part de la redacció o exposició ordenada del contingut, hi ha uns recursos gràfics que contribueixen a fer-lo més entenedor. Un d'aquests recursos és l'ús de les majúscules.

A l'article «majúscul -a» de la *Gran enciclopèdia catalana*, Ascari M. Mundó, després de fer-ne la descripció i una petita nota històrica, diu: «En les llengües romàniques comencen amb majúscula tots els noms propis, i també altres segons unes regles convencionals no sempre ben definides.»

María Moliner, al seu *Diccionario de uso del español*, encara és més explícita: «La cuestión del uso de letra mayúscula en la inicial de ciertas palabras es la más caótica de la ortografía. [...] El desconcierto que reflejan las normas anteriores es debido, naturalmente, a que el uso de la mayúscula tiene más valor reverencial que gramatical (lo tiene gramatical en alemán); puede decirse que es un signo psicológico. Podría despojarse a las letras mayúsculas de todo valor ortográfico y dejarlas convertidas en otro tipo de letra más y, como tal, restringir su uso al principio de los escritos y detrás de punto, y, gramaticalmente, no pasaría nada; se sentiría en algunos casos la necesidad de diferenciar una designación aplicada a un caso particular cuando esa misma designación tiene valor genérico, pero ese mismo caso se da continuamente sin que se recurra a la mayúscula para resolverlo; es uno de los casos de aplicación de las comillas.»

L'ús de la majúscula no respon, doncs, només a una regla establerta, sinó que també està sotmès a les modes i a una certa evolució, i a convencions i costums propis d'institucions i professions (els usos administratius, els llibres d'estil de les publicacions periòdiques i les editorials, etc.), i al gust personal.

L'abús de les majúscules en un text ha donat lloc a la paraula *majusculista*, i el refús volgut i sistemàtic d'aquest, al terme *minusculista*. Entre totes dues actituds oscil·len les pràctiques quotidianes de cada llengua. L'anglès, per exemple, s'inclina decididament cap a la banda «majusculista», mentre que el francès es decanta més aviat cap al «minusculisme». En el cas del català, la intenció a l'hora d'elaborar la primera edició d'aquest opuscle va ser la d'alleugerir la llengua d'un cert abús de les majúscules, a causa de la influència castellana, però aquest criteri general, més aviat «minusculista», no va impedir que es presentessin molts casos dubtosos i que més endavant s'acabessin acceptant algunes majúscules consagrades per la tradició o per les necessitats de certes institucions.

En conjunt, l'aspiració d'aquest treball continua sent presentar una proposta que pugui ser la base d'un procés d'unificació d'aquests usos ortogràfics, però intentant alhora que també serveixi per resoldre els casos conflictius que han anat sorgint durant els darrers anys. Per tant, hem mirat de mantenir uns criteris tan simples i genèrics com ha estat possible a partir de la distinció entre les dues funcions principals de la majúscula: la funció demarcativa (l'ús de la majúscula segons la seva situació dins el text) i la funció connotativa o distintiva (l'ús segons la naturalesa de la paraula).

Com es pot veure a l'índex, aquesta distinció comporta una divisió del treball en dos grans apartats. El primer, titulat «Funció demarcativa», no ofereix grans novetats ni ha donat gaires maldecaps –llevat del paràgraf dedicat a les enumeracions–, ja que en aquest aspecte la tradició ortogràfica és força segura i respectada. En canvi, el segon, «Funció distintiva», ha continuat sent el centre de les vacil·lacions i discussions, a causa de la difícil distinció entre el que és nom propi i el que és nom comú.

La delimitació de l'abast del que és nom propi és encara un problema per als lingüistes. Fabra, a la *Gramàtica catalana* de 1956, quan parla del grup nominal diu: «La llengua no posseeix un nom distint per a cadascun dels éssers o coses que se'ns escai-gui designar en comunicar els nostres pensaments a altri per mitjà de la paraula. [...] Tots els individus pertanyents a una mateixa espècie poden ésser designats per un mateix nom *comú* a tots ells, però sovint per a distingir un individu determinat dels altres de la mateixa espècie li és posat un nom que facilita la seva designació: és el seu *nom propi*. Ex.: *riu* és un nom comú; Segre, Llobregat, Cardener, Ter, Tec, etc. (els noms amb què han estat batejats els diferents rius de Catalunya) són noms propis...»

La classificació dels noms en comú, propi; col·lectiu, individual; concret, abstracte; etc., depèn de diferents factors i de la manera com ens adreçem als éssers i als objectes i els organitzem. El que sembla clar és que la distinció entre *comú* i *propi* depèn de la relació que hi ha entre el nom, el significat i el referent. El referent, és a dir, el subjecte a què fa referència el nom, en el cas del nom propi és concret, determinat i no presenta connotacions. Té una funció denominativa i prou. Noms com *gos*, *home*, *casa* connoten una sèrie d'atributs que tenen aquests subjectes. Per exemple, *gos* és *animal mamífer...* Un nom com *Posidó* pot fer referència a *un home*, *un déu*, *un gos*, etc. El nom propi, amb independència del sistema de formació o de l'origen, no té per ell mateix significat. Neix perquè cal diferenciar els diferents elements d'una mateixa classe, espècie o gènere.

En canvi, un nom és comú quan designa un concepte general, aplicable a molts altres casos de la mateixa espècie, i presenta connotacions semàntiques.

Ara bé, el nom comú pot entrar en la formació d'un de propi per un procés d'especialització o determinació. En aquest cas, però, sol conservar les connotacions semàntiques. Així, *Direcció General de Política Lingüística* és un nom propi de referent únic, compost per noms comuns amb connotació de significat.

Per acabar, i des d'un punt de vista pràctic, podem dir que hi ha dues menes de noms propis: els que ho són *per natura* i els que ho són *per convenció*. El nom propi per natura designa de manera particular un ésser o una cosa o un grup d'éssers o de coses. Per exemple, els noms de fonts, els cognoms, els topònims, etc.: *Jordi*, *Llopis*, *Girona...* Aquests no acostumen a presentar problemes per a l'ús de la majúscula. En canvi, els noms propis per convenció són noms comuns elevats a la categoria de propis per un sistema convencional i, com ja esmenta M. Moliner, són els que presenten més problemes. Virtualment, la majoria de noms comuns es poden fer servir com a noms propis (*Fuster*, *Port Vell*, *Via Augusta*, *Casa de les Punxes*, *la Rambla...*) i l'únic que els carac-

teritza com a tals i hi justifica l'ús de la majúscula és la convenció (fixada per tradició o, de vegades, per un acte oficial) d'associar-los a un subjecte concret, de tal manera que el nom en qüestió perd el seu valor descriptiu i queda reduït a un valor merament denominatiu. Per exemple, en el topònim *el Prat de Llobregat*, el mot *prat* ja no fa referència a un accident geogràfic sinó que ha passat a denominar un municipi que va més enllà del prat en què s'ubicava en un principi. Paral·lelament, parlarem del *monestir de Poblet*, amb minúscula, com d'un monestir entre d'altres, però quan parlem de la institució fundada per Ramon Berenguer IV, que inclou les terres de propietat, els edificis, els béns mobiliaris, etc., llavors ens hi podem referir com a *Reial Monestir de Santa Maria de Poblet*, que és el nom oficial de l'entitat.

La distinció entre nom comú i nom propi és un aspecte teòric fonamental que en aquesta darrera versió de l'opuscle ha donat lloc a l'afegit de matisos de redacció i, sobretot, d'exemples il·lustratius; però no ha estat pas l'únic aspecte que ha determinat un seguit de canvis. Un altre aspecte a tenir en compte és que, en principi, aquest opuscle s'adreçava d'una manera especial a l'Administració i per això, justament, intentava examinar més a fons qüestions pròpies d'aquest àmbit d'ús, com ara la necessitat de tractar les designacions dels càrrecs en tant que simples noms comuns, sense fer consideracions jeràrquiques o reverencials, de les quals s'intentava prescindir per aplicar-hi un ús més general de les minúscules. Així, solucions com, per exemple, *director general de Política Lingüística*, mereixien en les edicions anteriors una menció especial. Amb el temps, però, s'ha constatat que aquestes propostes ja han estat satisfactòriament assimilades per l'Administració, i que, en canvi, valia la pena centrar-se en altres àmbits on han sorgit usos que requereixen una atenció i una política particulars. És el cas, per exemple, de l'àmbit acadèmic i educatiu i, més concretament, de l'apartat d'«Activitats educatives, científiques i socials», que ha estat ara substancialment ampliat i ha registrat, fins i tot, algun canvi de criteri (com ara que els noms d'assignatures, cursos i titulacions, seguint el parer de les entitats implicades, passen a escriure's amb majúscula inicial). Aquest mateix apartat s'ha complementat encara amb un altre sobre «Ajuts, beques i fons de suport econòmic», i amb un tercer que hi està força relacionat: el de «Noms de sistemes, xarxes i inventaris regulats». Finalment, també s'ha prestat una atenció especial a alguns aspectes nous de l'àmbit socioeconòmic, dins del qual s'han revisat i ampliat a fons els apartats de «Denominacions oficials» i de «Noms de marques comercials i productes».

En definitiva, tot i que l'explicació detallada dels criteris que s'han fet servir al llarg d'aquest opuscle es podria allargar més, confiem que les observacions bàsiques que acabem de fer delimitin prou bé l'esperit amb què s'ha elaborat el treball i ajudin a comprendre la llista de casos concrets que trobareu a continuació, la qual s'ha concebut més com una obra de consulta per a dubtes específics que no pas com a desplegament d'un cos de principis o idees. Esperem que us sigui útil.

Abans de començar, hem de dir que els mots poden anar amb majúscula per dues raons: a causa de la seva situació dins el text i segons la seva naturalesa. En el primer cas, podem dir que la funció és **demarcativa**; en el segon, la funció és **distintiva**. Vegem-ho, doncs.

Funció demarcativa

De tots els signes de puntuació, només el punt té valor de pausa definitiva, i marca l'acabament d'una frase i l'obligació de recórrer a la majúscula. Altres signes de puntuació poden marcar també l'acabament de la frase, però no és pas la seva missió principal, sinó que, primer de tot, són signes prosòdics que poden arribar a tenir valor de pausa com el punt.

Inici de frase

1. A principi de text

Cal començar amb majúscula.

2. Després de punt

En la majoria dels casos, la majúscula està determinada per un punt de la frase anterior i, per tant, no hi ha dubte, cal començar amb majúscula:

«Hi ha un cap de taur, blanc com el sorral que el sol mossega. Un cap de taur ver, un cap de taur pintat com un trofeu tribal. Colors antics de coltells i de nus de capes.» (Pere Gimferrer, *Fortuny*.)

3. Després d'admiració o d'interrogació

Aquests signes de puntuació, si no porten un altre signe de puntuació darrere, marquen l'acabament d'un període i motiven, per tant, l'inici del següent amb majúscula:

«Volia dir alguna cosa? No s'esperava aquella pregunta, escopida a boca de canó.» (Josep Bras, *Exemplar gratuït*.)

«Prou! No he robat res! No he matat a ningú! Sou uns monstres!» (Pierre Véry, *Goupi Mans Roges*.)

4. Després de punts suspensius

Aquest signe de puntuació pot marcar l'acabament d'un període i motivar, per tant, l'inici del següent amb majúscula:

«[...] i, per tant, no m'hi poso més... Això no obstant, no deixa de sorprendre'm que [...]» (*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, C-núm. 134, del 5 de març de 1987, pàg. 1843.)

O bé, suspendre un moment la frase, per reprendre-la tot seguit, sense cloure cap període:

«[...] afegí que “deplorava profundament l'accident... i que els oferia l'expressió del seu condol...”. I després...» (Pierre Véry, *Goupi Mans Roges*.)

«Havent-se acabat les preguntes, perdó, a aquest primer punt de l'ordre del dia de la Comissió d'avui..., abans d'aixecar aquesta sessió, [...]» (*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, C-núm. 134, del 5 de març de 1987, pàg. 1843.)

Inici de citació

És introduïda per dos punts, els quals no marquen necessàriament inici amb majúscula:

«El jove duc d'Uzès és mort, allà enllà, sota un abassegador i tòrrid sol colonial: de la sotana del preceptor havia passat a l'obaga cruixidora dels enagos d'Emilienne d'Alençon.» (Pere Gimferrer, *Fortuny*.)

Cal tenir present, però, que si el que es transcriu després dels dos punts és la citació d'un fragment el començament del qual és amb majúscula, cal respectar aquesta majúscula:

«És escrit: “La boca em va besar tot tremolant.” És escrit el destí de Francesca de Rimini.» (Pere Gimferrer, *Fortuny*.)

Inici després de parèntesis

Un text situat a l'interior dels parèntesis que trobem després d'un punt ha de començar amb una majúscula i acabar amb un altre punt dins els parèntesis:

«Allà, durant la batalla d'Isly, havia rebut una bala a la regió dels ronyons que l'havia doblegat per la meitat. (Això, però, no li havia impedit de fer petar algun tret contra els prussians, el 70.) O, potser, parlava de la guerra d'Espanya.» (Pierre Véry, *Goupi Mans Roges*.)

Altrament, ha de començar amb minúscula:

«L'estança de Maximilià, l'arxiduc, emperant de Mèxic (il Messico!, exclama d'Annunzio), té franges de color vermell...» (Pere Gimferrer, *Fortuny*.)

Inici d'apartats

A principi de paràgraf, cal començar amb majúscula. Un cas especial és el de les cartes en què –després dels mots vocatius de l'inici, que acostumen a anar seguits de coma– el text comença amb majúscula quan s'escriu en una ratlla a part, per tal com comença paràgraf. Hi ha casos en què tot i que és poc usual s'escriu a text seguit; llavors, evidentment, no hi cal la majúscula.

- Escrits encapçalats per formes del tipus *atès que...* o *vist que...*, que acaben amb un punt i coma o una coma abans del verb principal. En aquest cas, comencem el paràgraf següent amb majúscula, per tal com és començament de paràgraf.
- Apartats d'enumeracions introduïts per dos punts i que s'inicien o no amb una marca d'enumeració (guió llarg, enumeració alfabètica o numèrica). Aquí ens trobem amb diversitat de criteris, però la tendència majoritària és reservar la minúscula per als casos d'enumeració de mots o de sintagmes nominals. (En aquests casos, s'acostuma a ometre el signe de puntuació al final de cada element enumerat.) Per exemple:

«Cal presentar la documentació següent:

- certificat d'inscripció al Registre Mercantil
- document nacional d'identitat
- etc.»

Però, quan una enumeració està formada per oracions i sintagmes nominals o per sintagmes nominals llargs, cada element o punt comença amb majúscula inicial i duu un punt al final. Per exemple:

«Ordre del dia:

1. Lectura i aprovació de l'acta de la reunió anterior.
2. Presentació i aprovació, si escau, del pla d'actuacions per al 2017.
3. Valoració de la proposta de contractació... aprovada per la Comissió Gestora.
4. Torn obert de paraules.»

Funció distintiva

Els noms comuns i els noms propis que s'han generalitzat (tant els substantius com els adjectius) s'escriuen, normalment, amb minúscula inicial.

Els noms propis concrets (substantius i adjectius qualificatius i numerals que expres- sen ordre) s'escriuen, en general, amb majúscula inicial.

Noms propis referits a persones

1. Noms i cognoms de persones i divinitats

La lletra inicial dels noms propis i dels hipocorístics de persones i dels noms propis de divinitats s'escriu amb majúscula. Exemples:

Joan Salvat Papasseit
Déu
la Santíssima Trinitat
Jhovà
Al·là
Zeus
Llucifer
Cesc (Francesc)
Ció (Concepció)

2. Sobrenoms, renoms i pseudònims

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions que els componen. Exemples:

Martí l'Humà
el Noi del Sucre
Joan el Caçador
el Timbaler del Bruc
el Sàtir de Gràcia

3. Noms de dinasties i llinatges

S'escriuen amb majúscula inicial. Exemples:

els Macabeus
l'època dels Àustries

4. Càrrecs oficials i títols nobiliaris

S'escriuen amb minúscules inicials, tant si amb la designació del càrrec ens referim a la persona concreta que el té com si no és així. Exemples:

el president de la Generalitat va arribar a...
el Parlament té un president i una vicepresidenta primera

el governador civil de Barcelona
els governadors civils de Catalunya

el diputat d'Esquerra Republicana
els diputats de l'oposició

l'alcalde de Girona ha inaugurat...
cada ajuntament és presidit per un alcalde

el conseller de Cultura
els consellers de tots els departaments

la directora general de Política Lingüística
una directora general va participar en...

el comte de Barcelona ha declarat...
Carles Gustau, rei de Suècia

Cal tenir en compte, però, que quan les designacions dels càrrecs van introduïdes per les formes protocol·làries de tractament que els corresponen, aquestes designacions també s'escriuen amb majúscula inicial (v. punt 7 d'aquest apartat). Exemples:

Molt Honorable Senyor President
Excel·lentíssim Senyor Governador
Il·lustríssima Senyora Alcaldessa
Sa Majestat el Rei

Però:

Molt Honorable Senyora Carme Forcadell, presidenta del Parlament de Catalunya

5. Formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis o les designacions de càrrecs

S'escriuen amb minúscula inicial. Exemples:

santa Maria
sant Antoni
arc de sant Martí
regla de sant Benet
sor Caritat
fra Ginebró
mossèn Alcover
el senyor Niubó
el professor Carreter
el general Escofet
el president Havel
el bisbe Jubany
la ministra Conde
el conseller Cullell
el síndic Rafael Ribó
el jutge Subirats
el rei Joan Carles
el lletrat Pau Vallhonrat
la magistrada Palmira Rebull

Cal tenir en compte el punt 7 d'aquest apartat.

6. Formes de tractament no catalanes

S'escriuen amb majúscula inicial. Exemples:

Sir Lawrence Olivier
Monsieur Dupont
Frau Maria Braun

7. Formes protocol·làries de tractament

S'escriuen amb majúscula inicial. Exemples:

Molt Honorable Senyora
Magnífic Senyor
Il·lustre Senyora

8. Formes abreujades de tractament, de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i de formes protocol·làries

Les formes abreujades dels casos descrits en els apartats 5, 6 i 7 sempre s'escriuen amb majúscula inicial. Exemples:

Sr. Serra
Dra. Martí
Prof. Carreter
St. Antoni
Sta. Maria
Mn. Dalmau
M. H. Sr. Joan Rigol i Roig
Excm. i Mgfc. Sr. Ramon Pascual
I. Sra. María José Lecha
Mr. Strubell

Noms propis referits a animals

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius. Exemples:

Floquet de Neu (goril·la)
Milú (gos)
Moby Dick (balena)
Xita (mona)

Noms propis referits a coses

1. Noms d'objectes personalitzats

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions. Exemples:

la Tisó (espasa)
l'Excalibur (espasa)
el Pi de les Tres Branques

2. Noms d'astres

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius. Exemples:

Terra (planeta)
Sol (estel)
Lluna (satèl·lit)
Halley (cometa)
Lleó Menor (constel·lació)

Però:

prendre el sol
lluna plena
cada terra fa sa guerra

3. Denominacions oficials

Denominacions de qualitat

Les denominacions de qualitat comprenen les denominacions d'origen (DO), d'origen qualificada (DOQ), d'origen protegida (DOP), geogràfica (DG) i indicació geogràfica protegida (IGP).

En aquestes denominacions oficials, regulades legalment, s'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i altres elements que en formen part, tret dels articles i les preposicions. Exemples:

DO Costers del Segre
DOQ Priorat
DOP Mongeta del Ganxet Vallès-Maresme
DG Ratafia Catalana
IGP Pollastre i Capó del Prat

Però els topònims d'origen que substitueixen el nom genèric del producte s'escriuen amb minúscules. Exemples:

un priorat de primera
un alella dolcenc
un rocafort molt gustós
un emmental força suau

Altres denominacions o categories oficials

Altres denominacions o categories diverses que s'ajusten a una regulació oficial s'escriuen igualment amb majúscules inicials quan s'esmenten com a tals, llevat dels articles i les preposicions. Exemples:

Patrimoni Natural de la Humanitat
Patrimoni Cultural de Catalunya
Memòria del Món
Reserva de la Biosfera
Espècie Extinta en Estat Salvatge

Així, escriurem:

el Reial Monestir de Santes Creus és Patrimoni Cultural de Catalunya
el lleó de l'Atlas s'ha declarat Espècie Extinta en Estat Salvatge

En canvi, quan les mateixes formes es fan servir de manera genèrica, s'escriuen amb minúscules. Exemples:

el patrimoni cultural de Catalunya és un dels més rics i diversos de la península Ibèrica
als Pirineus, el llop en estat salvatge ha estat durant molts anys una espècie extinta

Els objectes als quals s'apliquen aquestes denominacions i categories oficials van amb minúscules o amb majúscules segons com s'escriuin habitualment. Exemple:

la dieta mediterrània, els castells, la Patum de Berga i el Misteri d'Elx són tots part del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat que trobem als Països Catalans

4. Noms de marques comercials i productes

– Les marques dels productes s'han d'escriure amb majúscula inicial si fan referència a una marca concreta, i amb minúscula si es tracta d'un genèric. Exemples:

la marca Rimmel de cosmètica	se m'ha assecat el rímel
una llanterna Lot	una lot
unes Wamba	les vambes
uns mobles aplacats amb làmines Formica	una taula i unes cadires de fòrmica

– Els noms de productes comercials intangibles (financers, borsaris, immobiliaris, etc.) van amb majúscules inicials. Exemples:

Llibreta Estrella
Crèdit Renda Variable
Fons Gran Selecció
Hipoteca Taronja
Multipropietat Marriott

– Els noms de varietats vegetals, tant si es tracta de varietats tradicionals o autòctones com si es tracta de varietats que tenen un origen forà, s'escriuen amb minúscules. Exemples:

golden, reineta, royal gala, fugi... (varietats de poma)
moscatell, chardonnay... (varietats de raïm)
bomba, basmati, sénia... (varietats d'arròs)
de pera, de cor de bou, raf... (varietats de tomàquet)

5. Noms d'institucions, organismes i entitats

Nom propi de la institució, organisme, entitat, empresa o establiment

Les denominacions genèriques s'escriuen amb majúscules inicials quan entren en la composició del nom d'una entitat formalment constituïda. Quan s'esmenten en elles mateixes o es tracta d'un plural aglutinador s'escriuen sempre amb minúscules. Exemples:

Departament de Justícia	els departaments de la Generalitat els departaments de Justícia i de Cultura
Govern Civil de Barcelona	els governs civils de Catalunya
Presidència de la Generalitat	
Oficialia Major	
Ministeri Fiscal	
Capitania General de...	les capitanies generals estenen llur competència...
Síndic de Greuges de Catalunya (institució)	els síndics municipals
Ajuntament de Manresa	els ajuntaments d'Olot i del Prat de Llobregat
Diputació de Tarragona	cap diputació no pot...
Comunitat Autònoma de...	les comunitats autònomes
Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana	tots els grups parlamentaris han de...
Policia Municipal de Mataró	la policia municipal les policies municipals
el Registre Civil de Vic	el registre d'un departament és l'encarregat de... els registres civil i mercantil
Jutjat de Primera Instància núm. 1	els jutjats són a l'edifici...
la Sala Contenciosa Administrativa	les dues sales del Jutjat Social
Associació de Veïns del Poblenou	les associacions de veïns col·laboraran...
Ateneu Barcelonès	els ateneus de Catalunya
Universitat de Barcelona	les universitats han d'acomplir...
l'Hotel Principal	un hotel de categoria
El Llanernó (bar)	
l'Escola Barrufet	una escola de barri
la Borsa de Barcelona	
Forces Elèctriques de Catalunya	
Societat General d'Aigües de Barcelona	les societats d'aigües
Clínica del Remei	no hi ha prou clíniques està internat en una clínica
Teatre Lliure	actuen en un teatre

Designacions d'entitats juridicopúbliques i religioses

La mateixa norma anterior s'aplica a aquestes designacions. Els adjectius i els complements del nom, però, s'escriuen sempre amb minúscules. Exemples:

l'Església catòlica	les esglésies de tot el món
l'Església protestant	
casats per l'Església	s'han casat a l'església del barri
l'Administració catalana	una administració eficaç
l'Administració local	les administracions locals
els òrgans de l'Administració pública	les administracions públiques
l'Estat espanyol	els estats europeus, una qüestió d'estat
l'Administració de justícia	els batlles s'ocupaven de l'administració de justícia
l'Administració tributària	l'administració tributària és competència de...
l'Administració electrònica	l'administració electrònica de l'enquesta

Designacions d'òrgans de gestió

La mateixa norma de les institucions s'aplica als òrgans de gestió d'organismes i entitats oficials i no oficials. Exemples:

la Junta Directiva de l'Ateneu Barcelonès	tots els ateneus han de tenir una junta directiva
Consell de Govern de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals	la Corporació Catalana és regida per un consell de govern
Secretaria General del Departament de...	les secretaries generals han de vetllar per...
s'ha rebut de la Vocalia de Muntanya del Centre Excursionista de...	les vocalies de cultura de les entitats cíviques...
Servei de Publicacions del Parlament de Catalunya	els serveis del Parlament
la Comissió de Cultura	els treballs en comissió
la Ponència nomenada ahir	aquesta qüestió s'ha estudiat en ponència
el Ple de l'Ajuntament del Prat	en les sessions dels plens...

Designacions incompletes

Sovint no es designen institucions o entitats mitjançant llur denominació completa, sinó per un dels noms que la componen, perquè se sobreentén pel context o per no repetir la denominació completa, que ja s'ha esmentat anteriorment. Aquesta part de

denominació cal escriure-la amb majúscula inicial (tal com va quan és part del nom complet). Exemples:

el Servei de Publicacions ha de publicar... (en un context en què es parla del Parlament)
en la part positiva de l'Any, cal esmentar... (en un context en què es parla de l'Any Internacional de la Joventut)
l'Estat (per Estat espanyol)
la Generalitat (per Generalitat de Catalunya)
les Corts (per Corts Generals)
el Parlament (per Parlament de Catalunya)
el Govern (per Govern de la Generalitat o per Govern de l'Estat)
l'Administració (per l'Administració pública)
aquesta Direcció General (per Direcció General de Política Lingüística)
l'Ajuntament (per Ajuntament de Tarragona)

Aquest criteri és extensible al títol de normes i al nom d'activitats acadèmiques. Exemples:

la Llei (per Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística)
el Congrés (per Congrés d'Alimentació)
la Jornada (per Jornada de Llengua)

Designacions correferents

Quan per designar una entitat o un organisme no es fan servir el nom o els noms que formen part de la seva designació oficial i s'hi fa referència per mitjà d'una denominació correferent o sinònima, s'escriuen amb minúscula tots els substantius i adjectius. Exemples:

la cambra catalana
el consistori badaloní
la corporació municipal de Girona
aquesta entitat
aquesta empresa
aquest ens
aquesta institució
l'executiu

Aquest criteri també és aplicable a denominacions com ara:

aquesta norma (correferent d'aquesta Llei i correferent de Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística)
la xarxa (correferent d'Internet)

6. Noms de sistemes, xarxes i inventaris regulats

Sistemes, xarxes i espais

Els sistemes, entesos com a conjunts les parts dels quals estan coordinades segons una llei i amb un objectiu concret, i les xarxes, enteses com a conjunt de coses o de persones entrelaçades entre elles, s'escriuen amb minúscula. Exemples:

sistema nerviós
sistema solar
sistema operatiu
sistema mètric decimal

xarxa telefònica
xarxa de drenatge
xarxa meteorològica
xarxa de biblioteques de la Diputació

També s'escriuen amb minúscula els espais europeus creats per a la convergència i la cooperació dels països europeus respecte d'algun objectiu comú (educació, coneixement, recerca...). Exemples:

espai europeu d'educació superior
espai europeu del coneixement
espai europeu de recerca

En canvi, quan un sistema o una xarxa està institucionalitzat o forma part del nom d'una empresa, s'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius que componen la denominació. Exemples:

Sistema Europeu de Comptes
Sistema de la Seguretat Social
Sistema Integrat de Qualificacions i Formació Professional
Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM)

la Xarxa Vives
la Xarxa Audiovisual Local, SL
la Xarxa Sanitària i Social de Santa Tecla
la Xarxa de Biblioteques Municipals

Inventaris, catàlegs, registres, censos i altres llistes

Quan aquestes llistes tenen un reconeixement institucional, es tracten de manera anàloga als documents i s'escriuen amb majúscula inicial de la primera paraula. En l'ús genèric del mot mantenim la minúscula inicial en tots els casos. Exemples:

Inventari municipal de béns	hem fet l'inventari dels mobles
Catàleg de qualificacions professionals de Catalunya	un catàleg comercial
Registre de catalans i catalanes residents a l'exterior	un registre de socis
Cens d'entitats de foment de la llengua catalana	un cens demogràfic

Fons documentals, arxius i col·leccions

Els fons documentals, els arxius i les col·leccions són dipòsits que poden presentar-se en tota mena de suports: paper, magnètics, digitals, objectes diversos.

Quan la designació genèrica no forma part del nom propi, s'escriu amb minúscula. Exemples:

fons Lluís Companys
fons fotogràfic Salvany
arxiu del Palau Recasens
col·lecció Barella de cartografia

En canvi, quan el fons documental, l'arxiu o la col·lecció està formalment constituït i té entitat, s'escriu amb majúscula inicial. Exemples:

Fons Joan Amades
Col·lecció d'Automòbils Salvador Claret de Sils (Museu de l'Automòbil)

7. Ajuts, beques i fons de suport econòmic

Els ajuts i les beques s'escriuen amb minúscula. També s'hi escriuen els fons de suport econòmic, llevat que designin un fons singular, instituït per una organització pública o privada. Exemples:

la beca Fulbright
els ajuts per donar suport a les activitats dels grups de recerca
un fons d'acció social

En canvi, els fons de suport econòmic singulars van amb majúscula. Exemples:

Fons Pitiús de Cooperació
Fons de Solidaritat de la Fundació Agbar
Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER)

8. Fets i períodes temporals

Festivitats cíviques, religioses i polítiques

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius. Exemples:

per Sant Jaume
els focs de Sant Joan
l'Onze de Setembre
per Nadal
per Pasqua
Divendres Sant és inhàbil
enguany la Festa Major cau en dissabte
per Cap d'Any
el Dia del Treball o el Primer de Maig
Any Internacional de les Llengües

Fets històrics singulars

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius. Exemples:

la Guerra dels Segadors
la Primera Guerra Mundial
el Sis d'Octubre
la Gloriosa
la Segona República
la Revolució Francesa
la Primavera de Praga

Divisions temporals

S'escriuen amb minúscula inicial. Exemples:

cretaci
neolític
edat mitjana
gener, febrer, març...
dilluns, dimarts, dimecres...
primavera, estiu...

Si una denominació pot designar tant una festa com un període temporal, preval el matís de festa i, per tant, s'escriu amb majúscula. Exemples:

Carnestoltes
Setmana Santa

Moviments artístics i culturals

En general s'escriuen amb minúscula inicial. Exemples:

romànic
gòtic
barroc
surrealisme

Però, per evitar ambigüitats, se solen escriure amb majúscula:

Renaixement
Renaixença
Il·lustració
Romanticisme
Modernisme

9. Activitats educatives, científiques i socials

Cicles educatius, estudis i disciplines

S'escriuen amb minúscula inicial. Exemples:

el preescolar
el primer cicle de primària
l'educació secundària obligatòria (ESO)¹
la formació professional (cicle d'ensenyament)
després del grau farà un màster
cursa estudis de doctorat
té molt d'interès en la filologia

Assignatures, cursos i titulacions

S'escriuen amb majúscules inicials els noms propis d'assignatures, cursos i titulacions. Exemples:

Història Medieval II (assignatura)
Mecànica Aplicada a l'Enginyeria Naval (assignatura)
el curs Matemàtiques amb Ordinador per a Professors de Secundària
el grau en Ciències Polítiques i de l'Administració
el màster universitari en Logística, Transport i Mobilitat
el postgrau en Direcció d'Operacions Portuàries

1. Les sigles sempre s'escriuen amb majúscules, encara que el nom sencer s'escriu amb minúscules. El poder d'atracció de les sigles probablement és la causa de moltes majúscules que no pertoquen.

La designació genèrica del tipus d'estudi, però, s'escriu amb minúscula. Exemples:

les carreres d'enginyeria són més cares que les d'humanitats
la biogenètica és una part de la biologia

En el cas de cursos sense titulació o no reglats o amb un nom molt llarg és admissible escriure amb majúscula només la inicial del primer mot.

Càtedres

Podem distingir dos casos:

1. Quan fem servir *càtedra* en sentit genèric, s'escriuen amb minúscules tots els elements de la denominació. Exemple:

s'han convocat oposicions a dues càtedres d'història i a una de matemàtiques

Però, quan es fa referència a la denominació d'una càtedra específica, escrivim el nom propi de la càtedra amb majúscula. Exemple:

la universitat ha convocat la càtedra de Matemàtica Aplicada

2. Quan *càtedra* forma part del nom d'una entitat formalment constituïda (amb funcions, estructura i òrgans de gestió propis), s'escriuen amb majúscula inicial tots els elements de la denominació. Exemples:

Càtedra UNESCO de Mètodes Numèrics en Enginyeria
Càtedra de Seguretat Viària

Seminaris i tallers

S'escriu amb majúscula la inicial del primer mot. Exemples:

Seminari de redacció d'informes
Dret tributari local (seminari)
Taller de formació en xarxes socials
Esriptura creativa (taller)

Programes d'intercanvi, de cooperació, de mobilitat i d'R+D

S'escriu amb majúscula inicial el primer mot del nom oficial del programa. Exemples:

el IV Programa marc de la Unió Europea
Programa nacional de projectes de recerca

Però, quan la designació genèrica no forma part del nom propi, s'escriu amb minúscula.
Exemples:

el programa Erasmus
el programa de cooperació Intercampus

Nivells i certificats d'idiomes

Els certificats que acrediten els nivells de llengua catalana, que es corresponen amb el Marc europeu comú de referència per a les llengües, s'escriuen amb minúscula.
Exemple:

certificat de coneixements superiors de llengua catalana, C2

Però quan parlem d'una prova certificada per una institució no catalana respectem la denominació original d'aquesta acreditació. Exemples:

First Certificate in English
Zentrale Mittelstufenprüfung
Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana
Diplôme d'études en langue française

Congressos, simposis, jornades, col·loquis i trobades

S'escriuen amb majúscules inicials les denominacions que corresponen a designacions d'activitats oficialment instituïdes o amb una individualitat clara en la vida social.
Exemples:

el Primer Congrés de Metges de Catalunya
el Desè Simposi de Psiquiatria Infantil
I Jornades sobre Lingüística Aplicada
els Jocs Olímpics del 1992
XVII Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes
8a Trobada de Professorat de Ciències de la Salut de la Universitat de Barcelona
la Conferència de l'ONU sobre el Canvi Climàtic

En canvi, s'escriuen amb minúscules les denominacions que corresponen a categories genèriques. Exemples:

un congrés de metges
un simposi sobre psiquiatria infantil
la jornada Visibilitzar o Marcar? Repensar el Gènere en la Llengua Catalana
les jornades de portes obertes del Parlament de Catalunya
les trobades universitàries tenen molta assistència
les conferències anuals de l'ONU

En els casos en què hi ha un subtítol o un títol explicatiu de les jornades, col·loquis, etc. es poden mantenir les majúscules inicials de la designació o bé escriure el subtítol entre cometes. Exemples:

II Jornades d'Aprenentatge de Llengües: Entorns, Eines i Recursos Didàctics
IV Jornades d'Educació i Arxius: «El món educatiu, usuari de l'arxiu per a la recerca»

Comunicacions, ponències, discursos i taules rodones

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol, que va entre cometes. Exemples:

«La tradició administrativa avui: mètodes i problemes» és una ponència de les Jornades sobre Tècniques i Mètodes d'Estudi del Llenguatge Administratiu.
la taula rodona sobre «Distribució a Internet: nous canals per al cinema»
la conferència «Les eines de reparació de l'ADN»

Premis, distincions i concursos

S'escriuen amb majúscula la inicial del primer mot i tots els substantius i adjectius que componen la designació específica del premi, de la distinció o del concurs. Exemples:

el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

els premis Pompeu Fabra

els premis Llanterna Digital

la Creu de Sant Jordi

la Copa d'Europa

el Concurs de Microrelats per Sant Jordi

Però, si pluralitzem el nom del premi, en conservem la majúscula. Exemples:

ha guanyat dues Copes d'Europa

demà es concedeixen les Creus de Sant Jordi

aquesta actriu ha guanyat tres Oscars

En canvi, les categories dels premis van amb minúscules. Exemple:

el Premi Pompeu Fabra de comunicació i noves tecnologies

Quan la denominació genèrica (*premi, concurs, etc.*) no forma part del nom propi de l'esdeveniment, s'escriu amb minúscula. Exemples:

el premi La Lletra d'Or

el concurs El Gran Dictat

Actes, activitats institucionals i campanyes

S'escriuen amb majúscula inicial els substantius i els adjectius que en componen el nom. Exemples:

Dictat en Català
Campanya de Teatre Amateur

Si la denominació genèrica no forma part del nom, s'escriu amb minúscula. Exemple:

la campanya Gran Recapte d'Aliments

Tanmateix, quan el nom de la campanya és alhora un eslògan, s'escriu entre cometes i amb majúscula la inicial del primer mot. Exemples:

campanya «Cap nen sense joguina»
«En català, tu hi guanyes»

Exposicions i mostres

S'escriuen amb majúscula inicial totes les paraules semànticament significatives (noms i adjectius). Exemples:

l'Exposició Internacional de Barcelona
Mostra Internacional de Films de Dones

Però, entre cometes, si el mot *exposició* o *mostra* no forma part del nom propi. Exemples:

l'exposició «Mots amb arrels»
la mostra gastronòmica «Tastaolletes»

Festivals

S'escriu amb majúscula la inicial de tots els substantius i adjectius que componen la designació del festival. Exemples:

Festival Jazz Terrassa
Festival Internacional de Música de Cantonigròs

Però, si la paraula genèrica no forma part del nom propi, s'escriu amb minúscula. Exemple:

festival Primavera Sound

10. Títols d'obres, publicacions, treballs, elements d'un web i xarxes socials

Títols de llibres, d'obres teatrals, musicals, cinematogràfiques i d'arts plàstiques

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol (i les altres que correspon de fet per les altres regles, per exemple: el topònim d'un municipi). Quan s'hi fa referència, aquests títols s'escriuen en cursiva. Exemples:

La febre d'or (novel·la)
L'orfeneta de Menàrguens (novel·la)
La ciutat cremada (obra cinematogràfica)
Terra baixa (obra teatral)
El desconsol (escultura)
La vicaria (pintura)
Diccionari general de la llengua catalana
El més gran dels pecadors (disc)

Publicacions periòdiques

S'escriuen amb majúscules la inicial del títol i les inicials dels substantius i adjectius que el componen. Quan s'hi fa referència, aquestes denominacions s'escriuen en cursiva. Exemples:

Lo Verdader Català
Serra d'Or
El Temps

Col·leccions de llibres o altres obres

Igualment com les publicacions periòdiques, però en lletra rodona i entre cometes. Exemples:

«El Balanci»
«Manuais i Formularis»
«Estudis i Propostes»

Parts d'una obra o d'una publicació periòdica

Els títols d'articles de revista, capítols, seccions, etc., d'un llibre, de poesies d'un recull, de les cançons d'un disc, etc. i en general de qualsevol escrit no publicat independentment s'escriuen amb la inicial del primer mot amb majúscula i entre cometes. Exemples:

«Acords per a la normalització lingüística a l'Administració de la Generalitat», publicat a *Llengua i Administració*.

Vegeu els articles publicats a la columna «El llenguatge» del diari *Avui*.

Capítols de programes de ràdio i televisió

Els capítols dels programes de ràdio i televisió s'escriuen amb majúscula inicial i amb cometes. Exemple:

«Ja tinc pis!» és un capítol de la sèrie de televisió *Plats bruts*.

Elements d'un web

Els diferents elements que hi ha en un web, com ara blogs, portals, pàgines web, apartats, enllaços, botons, etc., es poden escriure amb la inicial del primer mot amb majúscula (sense marcar-los ni amb cursives ni amb cometes). Exemples:

el blog A la moda
si busques feina consulta Busco feina / el portal Busco feina
trobareu més informació a la pàgina web Oficina virtual
cliqueu a Contacte / a l'apartat Contacte
subscriviu-vos al blog mitjançant l'enllaç Subscripció
cliqueu al botó Accepta

Xarxes socials

A les xarxes socials s'ha de fer un ús adequat de les majúscules i de les minúscules. En el cas de les etiquetes, podem facilitar-ne la lectura escrivint amb majúscula especialment els noms, els verbs, els adjectius i els adverbis. Exemples:

#DètzAnsOccitan
#StJordiÒptim
#ElBornNoEsToca
#CatalunyaAixecaElTeló

11. Documents oficials i normes

Títols de documents oficials, de normes i de les tramitacions corresponents

Els títols de normes i de les tramitacions corresponents s'escriuen amb la inicial del primer mot que designa la classe de norma amb majúscula. Les designacions genèriques de normes, de classes de documents i classes de tramitacions s'escriuen amb minúscules en tots els casos. Exemples:

l'Informe de la Ponència sobre...	els informes de ponència
el Dictamen de la Comissió de...	un dictamen de comissió
la Proposta de resolució subsegüent a...	
la Resolució 63/II del Parlament de Catalunya, sobre...	el BOPC publica totes les resolucions del Parlament
la Proposició no de llei sobre...	
el Projecte de llei d'ordenació dels ensenyaments no reglats en el règim educatiu comú i de creació de l'Institut Català de Noves Professions	els projectes de llei del Govern un projecte de llei necessari
l'Ordre de 20 de març de 1985, del Departament de Justícia, per la qual...	
el Decret 53/1983, de 24 de juny, sobre...	els decrets emanats de l'executiu sobre...
el Reial decret legislatiu 2976/1983, pel qual es regula...	es va aprovar per mitjà d'un reial decret
la Llei general tributària	les lleis d'organització territorial
la Llei d'habilitació de crèdits en el pressupost vigent per un import de 120 milions d'euros, destinats a operacions d'inversió	les lleis de Catalunya una llei oportuna
l'Estatut dels treballadors	els estatuts de les comunitats autònomes
el Codi civil de Catalunya	
la Moció 24/II del Parlament de Catalunya, sobre...	les mocions es poden presentar...
el Reglament del Parlament de Catalunya	
la Directiva 93/13/CEE del Consell, de 5 d'abril, sobre les clàusules abusives en els contractes fets amb consumidors	les directives europees
el Tractat de Maastricht	els tractats internacionals
la Sentència 127/1994 del Tribunal Constitucional	una sentència ferma

Si el títol d'una norma inclou el d'una altra norma, es manté la majúscula inicial. Exemples:

Llei 5/2006, del 10 de maig, del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals

Llei 8/1980, de 10 de març, de l'Estatut dels treballadors

En canvi, les designacions dels textos refosos s'escriuen amb minúscula perquè no es tracta d'una categoria normativa. Exemple:

el text refós de la Llei de contractes del sector públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre

Altres tramitacions

La denominació d'una tramitació que no correspon a un document o norma amb títol propi, sinó a una actuació oficial, s'escriu amb minúscules en tots els casos. Exemples:

la interpel·lació al Consell Executiu sobre la política general de la funció pública
la pregunta a l'Hble. Sra. Consellera d'Economia i Finances sobre els crèdits oficials
la compareixença de l'Hble. Sr. Conseller d'Ensenyament davant la Comissió de Política Cultural
la interlocutòria de 10 de gener de 2008
el tràmit d'audiència de les persones interessades davant del Consell Jurídic

Parts genèriques de les obres i els documents legals

S'escriuen amb minúscula inicial. Exemples:

en el preàmbul es diu que...
a la disposició transitòria quarta
les disposicions finals
el capítol II
la secció vuitena
el títol primer
l'annex I
el que disposa l'article 43
d'acord amb l'apartat *b* de l'article 2

Informes, estudis, plans, programes i projectes

S'escriu amb majúscula la lletra inicial d'aquest tipus de documents amb títol propi. Les designacions genèriques d'aquests documents s'escriuen sempre amb minúscules. Exemples:

Programa de recerca i desenvolupament de...	el programa «Europa amb els ciutadans» ²
Projecte de remodelació de...	el projecte Liceu Cambra
Estudi d'impacte ambiental	es va presentar l'estudi «L'economia catalana actual» ³
Pla general de normalització lingüística	pla Inicia

2. Quan el nom d'un programa, un projecte o un pla coincideix amb un eslògan va entre cometes.

3. Els títols dels estudis o dels informes no publicats van entre cometes.

Documents acreditatius i carnets

S'escriuen amb minúscula. Exemples:

- el document nacional d'identitat
- el passaport
- la cartilla de la Seguretat Social
- la llicència fiscal
- certificat de naixement
- certificat digital

12. Noms de lloc

Pel que fa a l'escriptura dels noms de lloc, ens remetem al *Nomenclàtor oficial de topònims major de Catalunya* i al *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*, ressenyats a la bibliografia.

Noms de lloc catalans amb article

L'article s'escriu amb minúscula en tots els casos i experimenta les contraccions normals de l'article amb altres partícules. Exemples:

- el Maresme
- la Pobla de Mafumet
- al Barcelonès
- de l'Ebre
- del Prat de Llobregat
- Castellar de n'Hug
- la Vall d'en Bas
- els Omells de na Gaia
- el Voló

Noms de lloc no catalans amb article

L'article s'escriu amb majúscula inicial i roman invariable en els casos en què, si fos català, es contrauria. Exemples:

- Las Bardenas
- La Rioja
- Los Angeles
- Le Havre
- d'El Bierzo

Aquesta regla no regeix, és clar, per als llocs no catalans amb forma catalanitzada, en què regeix la norma anterior. Exemples:

l'Havana
del Caire

Noms de demarcacions i de divisions territorials

S'escriu amb minúscules la designació genèrica que acompanya (potestativament) el nom d'una demarcació o d'una divisió territorial. Exemples:

la província de Barcelona
la comarca d'Osona
la diòcesi de Girona
la regió d'Alsàcia-Lorena
la comunitat autònoma d'Extremadura

Noms d'entitats locals territorials

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions, que componen la forma establerta d'una comarca, un municipi, un agregat, una entitat municipal descentralitzada o un barri. Exemples:

el Baix Llobregat (comarca)
Molins de Rei (municipi)
la Vall de Bianya (municipi)
Sant Climent Sescebes (municipi)
Vielha e Mijaran (municipi)
la Guàrdia d'Urgell (agregat)
el Pla de la Font (entitat municipal descentralitzada)
Sant Andreu (barri)
la Zona Franca (barri)

Noms d'accidents i llocs geogràfics

S'escriu amb minúscula la designació genèrica que els acompanya. Exemples:

el molí de les Heures
la mar Roja
la coma de Vaca
la collada de Toses
el cap de Creus
la península Ibèrica
la plana de Vic
el delta de l'Ebre (però, el Delta)

illes Medes (però, Illes Balears, per tal com es tracta del nom d'una comunitat autònoma)
ca l'Ample
can Costa
el mas Ventós
el monestir de Poblet (però, Reial Monestir de Poblet, per tal com es tracta de la institució monàstica)
el castell de Balsareny
l'ermita del Puig
el port del Port de la Selva (però, el Port Vell de Barcelona, per tal com es tracta del nom propi d'un espai urbà)

Així mateix, s'escriuen amb minúscula inicial els punts cardinals, sempre que no siguin representats amb els símbols internacionals o bé formin part d'un nom de lloc. Exemples:

nord	NNE
sud	Àfrica del Sud
est	països de l'Est
oest	Oest americà

Noms de lloc històrics, geopolítics i geoturístics

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions, que componen la forma establerta d'un nom de lloc històric, geopolític o geoturístic correferent. Exemples:

el Principat de Catalunya (per Catalunya)
la Ciutat Comtal (per Barcelona)
la Ciutat Eterna (per Roma)
la Costa Daurada
el Tercer Món
l'Orient Mitjà

Noms de places, carrers i altres vies urbanes i interurbanes

S'escriu amb minúscula la designació genèrica que els acompanya. Exemples:

la plaça de Sant Jaume
el passeig de Gràcia
la rambla de Catalunya
el carrer Gran
el carrer Major
el carrer de la Riera Blanca
el carrer de Sant Pere Més Alt
la ronda de Sant Pere
la travessera de Gràcia
la plaça Reial

la plaça del Rei
el pla de Palau
la ronda del Litoral
el raval de Santa Anna
la carretera nacional II

També s'escriu amb minúscula l'abreviatura de la designació genèrica. Exemples:

pl. del Rei
pg. de Gràcia
c. del Consell de Cent

Però s'escriu amb majúscula inicial la designació genèrica quan aquesta designació és usada absolutament com a nom de lloc i quan ha deixat de ser genèrica i ha quedat fossilitzada. Exemples:

la Rambla
la Gran Via
el Camp de Mart
la Via Júlia

Noms d'edificis singulars

S'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius. Exemples:

el Palau Reial
la Llotja
la Borsa
el Palau de la Música
la Casa de les Punxes
l'Antic Hospital de Santa Caterina

Dependències d'edificis

S'escriuen amb majúscules inicials quan es tracta d'una denominació específica d'una estança singular, i amb minúscules sempre que es designen aquestes dependències amb mots genèrics. Exemples:

el Saló de Sessions (en el cas del Parlament)	el saló de sessions del consistori
el Saló de Sant Jordi el Saló de Cent	els salons nobles de...
la Sala Oval del MNAC	la sala d'actes
el Pati dels Tarongers	el pati del centre
la Galeria dels Miralls (Versalles)	una galeria d'art

Bibliografia

- DOPPAGNE, Albert. *Majuscules, abréviations, symboles et sigles*. Bèlgica: Duculot, 1979.
- FERRET ALCARAZ, Mariona; CALATAYUD AGUILAR, Olga; ROMAGOSA HUGUET, Montserrat. «Amb majúscula o amb minúscula? Dubtes i solucions». *Llengua i Ús: Revista Tècnica de Política Lingüística* [Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística], núm. 44 (2009), p. 64-71. També disponible en línia a: <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/130154/179592>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- GANDOUIN, Jacques. *Correspondence et rédactions administratives*. París: Armand Colin, 1980.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. «Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 2553 (9 gener 1998). També disponible en línia a: <<http://www.gencat.cat/llengua/llleipl>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. CORPORACIÓ CATALANA DE MITJANS AUDIOVISUALS. És a dir. «Majúscules i minúscules». A: *Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals*. ÉsAdir [en línia]. Barcelona: CCMA, 2011. <<http://esadir.cat/convencions/tipografia/majusminus>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. «Fitxes de l'Optimot». A: Optimot, consultes lingüístiques [en línia]. Barcelona: DGPL, 2008. <http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html?action=Principal&method=cerca_generica&numPagina=1&databases_avansada=&categories_avansada=&numeroResultat=&clickLink=paginacio&databaseFilterName=Fitxes%20de%20l%27Optimot¶meterField=FITXES_PUB&input_cercar=maj%FAscules%20i%20min%FAscules&tipusCerca=cerca.normes¶meterFilter=Convencions&databaseFilter=FITXES_PUB> [Consulta: 1 desembre 2016].
- GENERALITAT DE CATALUNYA; INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*. 2a ed. [1a ed. 2003]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2009. També disponible en línia a: <http://territori.gencat.cat/ca/01_departament/documentacio/territori-i-urbanisme/cartografia/nomenclator_oficial_de_toponimia_de_catalunya/> [Consulta: 1 desembre 2016].
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS; UNIVERSITAT DE PERPINYÀ. *Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord*. Barcelona: IEC, 2007. També disponible en línia a: <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000044%5C00000018.pdf>> [Consulta: 1 desembre 2016].

- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. CRITÀRIA. *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules* [en línia]. Barcelona: IEC, 2014. <http://criteria.espais.iec.cat/files/2015/05/3-1-2_Regles-de-maj%C3%BAscules-i-min%C3%BAscules-amb-%C3%ADndex_01-ter.pdf> [Consulta: 1 desembre 2016].
- MESTRES, Josep M. [et al.]. «Les majúscules i les minúscules». A: *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. 4a ed. Vic: Eumo; Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat: Universitat de Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2009, p. 279-317.
- PARLAMENT DE CATALUNYA. SERVEIS D'ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC. *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya* [en línia]. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2016. <<http://www.parlament.cat/document/intrade/6412>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- SPARER, Michel; SCHWAB, Wallace. *Rédaction des lois*. Quebec: Officiel, 1980.
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Localització de productes informàtics* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, 2014. <<http://www.termcat.cat/docs/docs/LocalitzacioProductesInformatics.pdf>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. SERVEI DE LLENGÜES. *Les majúscules i les minúscules* [en línia]. [Bellaterra]: UAB, 2012. <<http://wuster.uab.es/assessorament/majuscules/>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT DE BARCELONA. SERVEIS LINGÜÍSTICS. «Majúscules i minúscules». A: *Criteris de la Universitat de Barcelona* (CUB) [en línia]. Barcelona: UB, 2011. <<http://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=309#309>> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT DE GIRONA. SERVEI DE LLENGÜES MODERNES. «Majúscules i minúscules». A: *UdG Llengua. Guia lingüística i d'estil* [en línia]. Girona: UdG. Servei de Llengües Modernes, 2010. <https://www.udg.edu/Portals/160/docs/estil_udg/livre_estil/UdG%20Llengua_Majuscules-i-minuscules.pdf> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT DE VIC - UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA. SERVEIS LINGÜÍSTICS. «Majúscules i minúscules». A: *Documents administratius* [en línia]. Vic: UVic. Serveis Lingüístics, 2009. <<http://sl.uvic.cat/dauvic/convencions/?04>> [Consulta: 8 març 2016].
- UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS. SERVEI LINGÜÍSTIC. «Sobre les majúscules i les minúscules». A: *Per als correctors del Servei Lingüístic* [en línia]. Palma: UIB. Servei Lingüístic, 2014, p. 20-27. <http://slg.uib.cat/digitalAssets/322/322791_peralscorrectorsdelsluib_2014.pdf> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT JAUME I. SERVEI DE LLENGÜES I TERMINOLOGIA. «Majúscules i minúscules». A: *Manual de documents i llenguatge administratiu*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 2009, p. 183-202. També disponible en línia a: <https://www.uv.es/splweb/Documentos/manual_documents_administratius.pdf> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA. SERVEI LINGÜÍSTIC. *Majúscules i minúscules* [en línia]. [Barcelona]: UOC, [s. d.]. <http://www.uoc.edu/serveilinguistic/criteris/convencions/majuscules_minuscules.html> [Consulta: 1 desembre 2016].
- UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA. SERVEI DE LLENGÜES I TERMINOLOGIA. «Majúscules i minúscules». A: *Manual d'estil i recursos lingüístics* [en línia]. Barcelona: UPC, [s. d.]. <<https://www.upc.edu/slt/ca/recursos-redaccio/criteris-linguistics/majuscules-i-minuscules>> [Consulta: 1 desembre 2016].

UNIVERSITAT POMPEU FABRA. GABINET LINGÜÍSTIC. «Criteris d'escriptura de majúscules, minúscules i versaletes». A: *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*. Barcelona: UPF, 1996, p. 89-107. També disponible en línia (edició del 2005) a: <<https://www.upf.edu/leupf/>> [Consulta: 1 desembre 2016].

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI. SERVEI LINGÜÍSTIC. «Majúscules i minúscules». A: *Praxi lingüística. I. Convencions*. Tarragona: URV. Servei Lingüístic, 1999, p. 17-36. També disponible en línia (edició del 2002) a: <http://wwwa.urv.cat/formacio_academica/5_cursos_idiomes/praxi/majmin/index.htm> [Consulta: 1 desembre 2016].